

Pestprotocol De IJsselvallei

Inhoudsopgave:

1. Uitgangspunten
2. Kwink als basis voor sociale veiligheid en anti pestbeleid
3. Wat verstaan we onder pesten? (inclusief plagen en cyberpesten)
4. Preventie: Hoe voorkomen we pesten?
5. Regels rondom pesten en online gedrag
6. De rol van de leerkracht
7. Wat doen we als pesten gesignaleerd wordt? (Het stappenplan)
8. Begeleiding van de gepeste leerling
9. Begeleiding van de pester
10. Begeleiding van de middengroep (omstanders)
11. Wat kunnen ouders doen?
12. Mogelijke problemen bij de aanpak
13. Samen zorgen we voor een veilige school

Bijlagen:

- Bijlage 1: Handvat voor een herstelgesprek (restoratieve conversation).
- Bijlage 2: Stappenplan voor leerkrachten bij de pestincident.
- Bijlage 3: Digitale gedragsregels voor leerlingen en ouders.

1. Uitgangspunten:

Op onze school moet **ieder kind zich veilig, gezien en geliefd voelen**. Vanuit onze christelijke en openbare identiteit geloven wij dat ieder kind waardevol is en dat verschillen er mogen zijn. We leren dat kinderen zichzelf mogen zijn en dat we elkaar met respect behandelen.

Sociale veiligheid is een basisvoorwaarde om tot leren te komen. Daarom investeren we bewust in:

- een positief pedagogisch klimaat
- duidelijke verwachtingen en gedragsregels
- het actief aanleren van sociale en digitale vaardigheden
- het vroegtijdig signaleren en aanpakken van ongewenst gedrag
- een doorlopende leerlijn sociaal-emotionele ontwikkeling

2. Kwink als basis voor sociale veiligheid en anti-pestbeleid

Onze school werkt met **Kwink**, een moderne methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling (SEO). Kwink is een **erkend programma** dat voldoet aan de eisen van de Wet op Veiligheid op school en bevat structurele aandacht voor: sociale vaardigheden, weerbaarheid en zelfvertrouwen, het respectvol omgaan met verschillen, conflictoplossing en herstelgericht werken. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de preventie van pesten en aan digitale veiligheid en online gedrag.

Kwink is een volledig anti-pestprogramma. Het vormt de **basis** van ons preventieve en curatieve anti-pestbeleid.

Om te voldoen aan de wettelijke eisen voeren wij naast de wekelijkse Kwink-lessen structureel uit:

- een actueel antipestbeleid
- monitoring van sociale veiligheid
- een duidelijke stappenplan bij pestincidenten
- aandacht voor digitale veiligheid
- registratie en opvolging van incidenten

3. Wat verstaan we onder pesten?

Pesten is **herhaald, opzettelijk en schadelijk gedrag**, waarbij sprake is van een **ongelijke** machtsverhouding. Het slachtoffer kan zich niet (meer) verdedigen.

Kenmerken van pesten:

- het gebeurt bewust
- het is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, mentaal, sociaal of digitaal)
- er is sprake van machtsongelijkheid
- het gebeurt herhaald en systematisch
- het stopt niet vanzelf
- het kan ernstige gevolgen hebben voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen

Pesten is niet hetzelfde als plagen

Voor kinderen is het onderscheid tussen plagen en pesten vaak lastig. Bij **plagen** is sprake van gelijkwaardigheid en gebeurt het over en weer. Bij **pesten** is er sprake van structureel, eenzijdig en schadelijk gedrag.

Kinderen kunnen ook last hebben van plagen. Dat nemen we serieus en we helpen ze daarmee beter om te gaan.

Digitale vormen van pesten (cyberpesten)

Cyberpesten kan 24/7 doorgaan en is net zo ernstig als pesten op school. Voorbeelden daarvan zijn: kwetsende berichten via WhatsApp, Snapchat, Instagram of games, het delen van foto's of filmpjes zonder wederzijdse toestemming, online buitensluiten, nep accounts aanmaken of beelden bewerken en roddels of screenshots verspreiden.

4. Preventie: Hoe voorkomen we pesten?

A. Groepsvorming en Kwink

Aan het begin van elk schooljaar besteden we uitgebreid aandacht aan groepsvorming.

Na elke vakantie wordt dit herhaald.

Kwink-lessen worden **wekelijks** gegeven.

Leerkrachten gebruiken de Kwink-principes in hun dagelijks handelen.

B. Monitoring

Een keer per jaar vullen leerlingen van groep 4 t/m 8 de veiligheidsvragenlijst in.

De leerkracht bespreekt opvallende signalen individueel met leerlingen.

Eén keer per jaar vullen leerlingen van groep 6 t/m 8 ook een vragenlijst in voor sociale veiligheid in Kindbegrip. Kindbegrip is een officieel erkend instrument voor het monitoren van de sociale veiligheid (MSV). Dit systeem biedt een specifieke MSV-vragenlijst die de verplichte onderdelen: Welbevinden, ervaren sociale veiligheid en aantasting van die veiligheid meet en monitort.

Mocht uit deze monitoring blijken dat er signalen zijn van onveiligheid, dan wordt er gelijk actie ondernomen en een ondersteuningsplan opgesteld.

C. Lessen en gesprekken

Pesten en sociale omgang worden structureel besproken in Kwink-lessen en in Trefwoord.

Bijbelse waarden zoals respect, vergeving en zorg voor elkaar, worden verbonden aan het dagelijkse handelen. Vanuit de spiegelverhalen en groepsactiviteiten in Trefwoord worden de leerlingen gestimuleerd om een eigen mening te vormen en samen te werken.

Rollenspellen en kringgesprekken helpen kinderen met het oefenen van lastige situaties.

D. Voorbeeldgedrag

Leerkrachten en ouders geven het goede voorbeeld in communicatie, conflictoplossing en respectvol gedrag. Agressief gedrag wordt niet geaccepteerd.

E. Melden is geen klikken

We leren kinderen dat melden helpt om problemen op te lossen.

5. Regels rondom pesten en online gedrag

De gouden regel op de IJsselvallei:

Behandel een ander zoals je zelf behandeld wilt worden.

Afspraken op school en online

- Doe alleen datgene bij een ander kind, wat jezelf ook prettig zou vinden.
- We komen niet aan een ander zonder toestemming
- We noemen elkaar bij de voornaam.
- Als je kwaad bent zeg je dat met woorden. Je zoekt hulp en blijft van de ander af.
- Probeer eerst samen te praten of ga naar de meester of de juf.
- Vertel het aan leerkrachten wanneer er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt. Vertel de leerkracht wanneer jijzelf of iemand anders wordt gepest.
- Word je gepest, praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
- Uitschelden, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
- We blijven van andermans spullen af.
- We luisteren naar elkaars mening.
- We beoordelen niemand op zijn of haar uiterlijk.

- Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen.
- Via alle sociale media blijven we aardig naar elkaar reageren. We sturen berichten die we zelf ook prettig zouden vinden.
- Digitale pesterijen zijn net zo erg als pesten op school
- We delen geen foto's, filmpjes of screenshots van anderen zonder toestemming
- We maken geen nepaccounts of bewerkte beelden online
- We gebruiken groepsapps respectvol
- We sturen geen kwetsende of roddelende berichten door.
- Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

Deze regels gelden op **school, onderweg en online**

6. De rol van de leerkracht

Leerkrachten hebben een sleutelrol in het voorkomen en aanpakken van pesten.

A. Signaleren

Leerkrachten letten op signalen zoals:

het isoleren, buitensluiten, fluisteren, lachen of staren naar één leerling, bedreigingen of intimideren, spullen afpakken of beschadigen, onplezierige online berichten of screenshots, opvallende gedragsveranderingen van leerlingen.

B. Handelen

Meldingen worden altijd serieus genomen.

De leerkracht onderzoekt wat er speelt en spreekt betrokken leerlingen apart.

Er worden afspraken gemaakt met de groep en met individuele leerlingen

De ouders worden tijdig geïnformeerd.

Bij herhaald gedrag wordt de Intern begeleider of anti-pestcoördinator betrokken.

Er wordt gewerkt met **herstelgesprekken**.

7. Wat doen we als pestenesignaleerd wordt?

Stap 1- Onderzoek en verheldering

Leerkracht spreekt betrokken leerlingen afzonderlijk

Indien passend, volgt een verhelderingsgesprek met de betrokkenen samen.

Er worden duidelijke afspraken gemaakt.

Stap 2- Oplossingsgericht gesprek met ouders

Bij herhaling worden ouders van pester en slachtoffer uitgenodigd.

Er worden afspraken gemaakt over gedrag, monitoring en herstel.

Stap 3- Maatregelen bij aanhoudend pestgedrag

Extra toezicht, scheiden van leerlingen in risicosituaties, begeleiding door IB'er. Directeur en team worden geïnformeerd.

Stap 4- Escalatie

Schorsing, externe hulpverlening of intensieve begeleiding kan worden ingezet.

Onderhuids pesten.

De leerkracht bespreekt het onderwerp algemeen in de groep.

Individuele gesprekken volgen om signalen te achterhalen.

8. Begeleiding van de gepeste leerling

We bieden:

- Luisterend oor, erkenning en steun
- Veiligheid (maatje, extra toezicht)
- inzicht in reacties en alternatieven
- versterken van zelfvertrouwen
- oudercontact
- geen overbescherming
- indien nodig externe hulp

9. Begeleiding van de pester

We bieden:

- Individueel gesprek over oorzaken
- inzicht in gevolgen voor het slachtoffer
- herstelgericht werken (excuses, herstelgesprek)
- oudercontact
- duidelijke grenzen en consequenties
- aanleren van alternatieven (stop-denk-doe)
- indien nodig externe hulp

10. Begeleiding van de middengroep (omstanders)

We stimuleren:

- bespreekbaarheid van pesten
- eigen verantwoordelijkheid
- opkomen voor elkaar
- inzicht in groepsdruk
- empathie
- groepsinterventies indien nodig.

11. Wat kunnen ouders doen?

Als uw kind wordt gepest

- Neem contact op met de leerkracht
- Blijf in gesprek met uw kind
- Geef steun en versterk het zelfvertrouwen
- Houd online gedrag in de gaten

Als uw kind pest

- Neem signalen serieus
- Praat met uw kind over gevolgen van gedrag
- Werk samen met school aan oplossingen
- Houd online gedrag in de gaten

Voor alle ouders

- Praat thuis over respect en vriendschap
- Corrigeer buitensluiten of roddelen
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Stimuleer opkomen voor anderen.

Aanspreekpunt en vertrouwenspersoon

Op de IJsselvallei is de **Intern Begeleider** aangewezen als de *vaste vertrouwenspersoon* en *anti-pestcoördinator*. Zijn er vragen van ouders over de sociale veiligheid, is er een

vermoeden dat er gepest wordt of komen ouders er met de groepsleerkracht niet uit? Dan is de Intern Begeleider het directe aanspreekpunt. In het uiterste geval dat een situatie niet naar tevredenheid wordt opgelost en ouders een formele klacht willen indienen, kan de interne vertrouwenspersoon de ouders in contact brengen met de *externe vertrouwenspersoon* van Stichting Cambium.

12. Mogelijke problemen bij de aanpak

Bij het slachtoffer

Het slachtoffer kan zich schamen en bang zijn dat de problemen zich verergeren. Soms komen ze daarbij in een sociaal isolement. We zijn ons daarvan bewust en spelen daarop in.

Bij de pester

De pester kan bang zijn om macht te verliezen (en om zelf gepest te worden...) Ook kunnen pesters moeite hebben met sociale vaardigheden, waardoor een deel van het pestgedrag verklaard kan worden.

Bij de meelopers

Meelopen gebeurt vaak vanuit groepsdruk. Ook kunnen kinderen bang zijn of zelf slachtoffer te worden.

Bij ouders

Sommige ouders hebben moeite om de rol van hun eigen kind te erkennen. Ze bagatelliseren het gedrag van hun kind. Ouders kunnen vanuit emotie reageren. Het kan ook zijn dat ze het gedrag van hun kind onder groepsdruk niet herkennen.

13. Samen zorgen we voor een veilige school

Sociale veiligheid is iets wat we samen maken: leerlingen, ouders en medewerkers. We kunnen pesten nooit volledig uitsluiten, maar we kunnen het wel vroeg signaleren, bespreekbaar maken en effectief aanpakken/

Iedere leerling verdient een plek waar hij of zij zich veilig voelt, zichzelf kan zijn en met plezier kan leren. Daar zetten wij ons elke dag voor in.

BIJLAGEN:

Bijlage 1. Handvat voor een herstelgesprek (restorative conversation)

Bijlage 2. Stappenplan voor leerkrachten bij een pestincident

Bijlage 3. Digitale gedragsregels voor leerlingen en ouders

Bijlage 1.

Handvat voor een herstelgesprek (restorative conversation)

Een herstelgesprek richt zich niet op schuld, maar op **begrip, verantwoordelijkheid en herstel van relaties**. Het doel is dat leerlingen inzicht krijgen in hun gedrag, de impact ervan en wat er nodig is om het vertrouwen te herstellen.

Inhoud:	Doel	Voorbeeldzinnen:
1. Start van het gesprek - Veiligheid en rust	De leerling voelt zich gehoord en durft eerlijk te zijn.	• “We gaan samen kijken wat er is gebeurd en hoe we dit kunnen oplossen.” • “Ik ben niet boos; ik wil begrijpen wat er speelde.” • “Wat jij vertelt, helpt ons om het beter te maken.”
2. Wat is er gebeurd? - Feiten en beleving	Helder krijgen wat er precies is gebeurd, zonder oordeel.	• “Wat is er volgens jou gebeurd?” • “Wanneer begon dit?” • “Wie waren erbij?” • “Wat wilde je op dat moment bereiken?”

		Laat beide leerlingen (indien aanwezig) om de beurt vertellen, zonder onderbreken.
3. Wat was het effect? - inzicht in impact	Bewustwording van de gevolgen voor de ander.	• “Hoe denk je dat de ander zich voelde?” • “Wat merkte je aan hem/haar?” • “Wat deed het met jou toen dit gebeurde?” • “Wat vind je er nu van als je erop terugkijkt?” Laat het slachtoffer zelf verwoorden wat het met hem/haar deed, als dat veilig voelt.
4. Verantwoordelijkheid nemen	De leerling erkent zijn/haar rol en gedrag	• “Wat was jouw aandeel in wat er gebeurde?” • “Wat had je anders kunnen doen?” • “Wat wil je hierover zeggen tegen de ander?” Dit is het moment waarop een leerling excuses kan aanbieden, maar alleen als het oprecht voelt.
5. Herstel en oplossingen	Samen bepalen wat nodig is om verder te kunnen.	• Wat heb jij nodig om dit achter je te laten?” • “Wat heb jij nodig om je weer veilig te voelen?” • “Wat kun jij doen om het vertrouwen te herstellen?” • “Welke afspraken kunnen we maken zodat dit niet opnieuw gebeurt?”

		Maak afspraken concreet, haalbaar en controleerbaar .
6. Afspraken vastleggen	Duidelijkheid en houvast.	• We spreken af dat... • We letten erop dat... • We komen over drie dagen even samen om te kijken hoe het gaat. Schrijf de afspraken kort op en deel ze met beide leerlingen (en ouders indien nodig).
7. Follow-up	Laten zien dat je betrokken blijft en dat afspraken ertoe doen	• “We spreken elkaar vrijdag weer even om te kijken hoe het gaat.” • “Als er iets gebeurt, kom je meteen naar mij toe.”

Extra tips voor leerkrachten

- Houd de toon rustig, nieuwsgierig en niet-veroordelend.
- Laat leerlingen zoveel mogelijk zelf nadenken en formuleren.
- Zorg dat beide leerlingen evenveel spreektijd krijgen.
- Voorkom dat één leerling zich “de schuldige” voelt; focus op gedrag, niet op karakter.
- Sluit af met iets positiefs: “Ik heb vertrouwen dat dit gaat lukken.”

Bijlage 2 – Stappenplan voor leerkrachten bij een pestincident

De IJsselvallei

Dit stappenplan helpt leerkrachten om **rustig, duidelijk en consistent** te handelen bij (vermoedens van) pesten. Het sluit aan bij Kwink en bij herstelgericht werken.

Stap 1 – Signaleren en eerste veiligheid (direct)

- Zorg dat de situatie stopt.
- Haal betrokken leerlingen uit elkaar.
- Benoem kort dat je het gedrag ziet en dat het niet oké is.
- Geef rust en veiligheid aan het slachtoffer.

- Verzamel geen verklaringen op het plein; dat volgt later.
-

Stap 2 – Feiten verzamelen (binnen dezelfde dag)

Voer **korte, afzonderlijke gesprekken** met:

- slachtoffer
- pester
- eventuele getuigen

Gebruik neutrale vragen:

- “Wat is er gebeurd?”
- “Wie waren erbij?”
- “Wat deed dat met jou?”

Noteer feiten, geen interpretaties.

Stap 3 – Analyse en besluitvorming

- Is dit een **conflict** of **pestgedrag** (herhaald, machtsverschil, opzettelijk)?
 - Overleg indien nodig met IB'er of anti-pestcoördinator.
 - Bepaal welke vervolgstappen nodig zijn.
-

Stap 4 – Gesprek met betrokken leerlingen

- Voer een **herstelgesprek** (zie bijlage herstelgesprek).
 - Maak concrete afspraken met beide leerlingen.
 - Leg afspraken vast in korte notities.
-

Stap 5 – Ouders informeren (binnen 24 uur)

- Informeer ouders van slachtoffer en pester.
 - Houd het feitelijk en oplossingsgericht.
 - Geef aan welke stappen de school zet en wat ouders kunnen doen.
-

Stap 6 – Maatregelen bij herhaling

In overleg met IB'er/directie:

- extra toezicht

- scheiden van leerlingen in risicosituaties
 - tijdelijk andere speelplek
 - extra begeleiding (SOVA, gesprekken, Kwink-interventies)
-

Stap 7 – Registratie

- Noteer incident en afspraken in het leerlingvolgsysteem.
 - Bewaar herstel afspraken.
-

Stap 8 – Follow-up

- Plan een check-in na 2–5 dagen.
 - Vraag: “Hoe gaat het nu?”
 - Pas afspraken aan als dat nodig is.
 - Houd minimaal 2 weken actief toezicht.
 - Bij ernstige pestproblemen is er na 3 maanden een laatste follow-up gesprek met de ouders.
-

Stap 9 – Escalatie (indien nodig)

- Directeur wordt betrokken.
 - Mogelijke stappen: schorsing, externe hulp, intensieve begeleiding.
-

Bijlage 3 – Digitale gedragsregels voor leerlingen en ouders

De IJsselvallei

Digitale veiligheid is een belangrijk onderdeel van sociale veiligheid. Deze afspraken gelden voor alle leerlingen en ouders.

A. Afspraken voor leerlingen

1. Respectvol online gedrag

- Ik gebruik geen scheldwoorden of kwetsende opmerkingen.
- Ik stuur geen berichten door die iemand pijn kunnen doen.
- Ik maak geen screenshots van anderen zonder toestemming.

2. Foto's en filmpjes

- Ik deel geen foto's of filmpjes van anderen zonder dat zij (en bij jonge kinderen: hun ouders) toestemming hebben gegeven.
- Ik maak geen bewerkte beelden of nepaccounts van anderen.

3. Groepsapps

- Ik gebruik groepsapps op een vriendelijke manier.
- Ik sluit niemand buiten.
- Ik stuur geen berichten door die geheim of kwetsend zijn.

4. Online pesten

- Ik meld het meteen bij een volwassene als ik online pesten zie.
 - Ik doe niet mee aan roddelen, liken of doorsturen van kwetsende berichten.
-

B. Afspraken voor ouders

1. Toezicht en begeleiding

- Ik houd zicht op het online gedrag van mijn kind.
- Ik bespreek regelmatig wat mijn kind online doet.
- Ik help mijn kind om grenzen te herkennen en te stellen.

2. Groepsapps

- Ik beheer (bij jonge kinderen) de groepsapp of kijk mee.
- Ik stimuleer mijn kind om vriendelijk en respectvol te communiceren.
- Ik help mijn kind om niet te reageren op negatieve berichten.

3. Bij problemen

- Ik neem contact op met de leerkracht als er online pesten speelt.
 - Ik bespreek thuis dat melden geen klikken is.
 - Ik stuur zelf geen berichten in ouderapps die conflicten vergroten.
-

C. Wat doet de school bij online pesten?

- We nemen online pesten even serieus als pesten op school.
- We voeren gesprekken met betrokken leerlingen.
- We betrekken ouders actief.
- We zetten herstelgesprekken en passende maatregelen in.
- We gebruiken Kwink-lessen om digitale veiligheid te versterken.

